

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

תוכן

- א. מנה לי בידך אמר לו הין למחר אמר לו תנהו לי אם אמר נתתיו לך פטור אין לך בידי חייב ... אין לך בידי לא היו דברים מעולם דאמר מר כל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי1
- ב. סמך לו כותל אחר מגלגלין עליו את הכל ...למאי דסמך סמך למאי דלא סמך לא סמך ... ומודה ר"נ באפריזא ובקבעתא דכשורי.....3
- ג. בי כוי לא הוי חזקה ואף על גב דעבד ליה הימלטי דא"ל אמינא לכי פייסת לי לא ליתרע אשיתאי5
- ד. אחזיק להורדי אחזיק לכשורי לכשורי אחזיק להורדי.....6
- ה. אחזיק לשפכי אחזיק לנטפי לנטפי אחזיק לשפכי ... אפי' צריפא דאורבני.....8
- ו. המשכיר בית לחבירו בבירה גדולה משתמש בזיזה ובכתליה עד ד' אמות ובעובי הכותל במקום שנהגו ... אפילו בתרבץ אפדני ... אפילו רחבה שאחורי הבתים.....10
- ז. האי כשורא דמטללתא ... בתר תלתין יומין הוי חזקה ואי סוכה דמצוה ...בתר שבעה יומין הוי חזקה ואי חבריה בטינא לאלתר הוי חזקה.....11
- ח. שני בתים בשני צדי רשות הרבים זה עושה מעקה לחצי גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו זה שלא כנגד זה ומעדיף ... אפילו רשות היחיד נמי13
- ט. גג הסמוך לחצר חבירו עושה לו מעקה גבוה ד' אמות.....14
- י. אבל בין גג לגג ... אינו זקוק לד"א אבל זקוק למחיצת עשרה ... לנתפס עליו...במחיצת עשרה לא מצי משתמיט ליה.....14
- יא. אם היה חצרו למעלה מגגו של חבירו אין נזקקין לו ... אין נזקקין לד' אמות אבל נזקקין למחיצת עשרה.....15
- יב. שתי חצרות זו למעלה מזו לא יאמר העליון הריני בונה מכנגדי ועולה אלא מסייע מלמטה ובונה ואם היתה חצרו למעלה מגגו של חבירו אינו זקוק לו.....15

דף ו.

א. מנה לי בידך אמר לו הין למחר אמר לו תנהו לי אם אמר נתתיו לך פטור אין לך בידי חייב ... אין לך בידי לא היו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

דברים מעולם דאמר מר כל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי

טענו בפני עדים¹ מנה לי בידך ואמר ליה הן, למחר אמר לו בפני בי"ד תנהו לי אמר לו נתתיו לך, נשבע היסת ונפטר.

אבל אם אמר לו למחר מעולם לא היו לך בידי והעידו עדים שהודה לו בפניהם הוחזק כפרן, שכבר הודה שהיה לו בידו והודאתו כמאה עדים דמי, אבל אם אמר ליה למחר אין לך בידי סתם לא הוחזק כפרן², שיכול לתקן דבריו ולומר אין לך בידי שאמרתי לך היינו לומר שפרעתי לך, והוא הדין נמי אם אמר איני חייב לך או שקר אתה דובר או שאומר איני יודע מה אתה אומר, בכולן יכול לתקן דבריו ויאמר כוונתי לומר שהחזרתים לך או שפרעתי לך ואין זה הוחזק כפרן.

אף במקום שהודה בהודאה גמורה שאינו יכול לטעון משטה, אם טוען פרעתי אחר ההודאה נשבע היסת ונפטר³, אבל אם טוען להד"ם שלא הייתי חייב לך מעולם אינו נאמן.

כבר התבאר במסכת כתובות דף פח. שמלוה⁴ או יורשיו שבאו לגבות מיורשי הלוה, וטוענין יורשי הלוה אמר לנו אבא לא לויתי שטר זה מעולם⁵, הרי מלוה או יורשיו גובין בלא שבועה, שהרי יש שטר שחייבים⁶. ואפילו האמין המלוה ללוה לומר פרעתי, עכשיו שאינו טוען פרעתי אלא אומר לא

¹ שו"ע ונו"כ ע"י

² סמ"ע כו

³ שו"ע סימן פא סעיף ו וסימן עט סעיף י, וביאר הסמ"ע דהוי כשאר מלוה ע"פ עדים שיכול לומר פרעתי

⁴ שו"ע ונו"כ שם טו

⁵ דוקא כשטוענין יורשי הלוה בבירור דאמר להם אביהן הלוה שלא לזה, וכמו שכתבו הטור והמחבר בסימן ע"ה [טור סעיף כ' ומחבר] סעיף ט"ז דטענת ברי שלהם מחשבינן כאילו טענו כן במילי דעצמן. סמ"ע שם מט.

ואם קטנים אומרים כן, נסתפק בב"י (סעיף א), ועיין ש"ך (סקכ"ט). ובתומים (סקי"ז) כתב אם עדיין קטן אין באמירתו ממש, אבל אם הוא גדול ואמר כך אמר אבא בהיותי קטן נאמן לחוב לעצמו, ע"ש. אורים נה. ואם אמרו בלשון ספק אפילו גדולים אולי לא לזה, אין משניחין בדבריהם וטענינן שפרע כשאר שטרות. שם נו

⁶ סמ"ע מט שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

לוייתי, וכל האומר לא לוייתי כאומר לא פרעתי דמי, וחייבים לשלם בלא שבועה.

ב. סמך לו כותל אחר מגלגלין עליו את הכל... למאי דסמך סמך למאי דלא סמך לא סמך... ומודה ר"נ באפריזא ובקבעתא דכשורי

כבר התבאר לעיל דף ב: ודף ה. ששיעור⁷ גובה המחיצה בחצר השותפין במקום היזק ראייה הוא ד' אמות⁸, ואין האחד יכול לכופף את חבירו להגביה יותר מד' אמות, ואפילו היה כבר כותל גבוה ונפל, ויש אומרים⁹ שגם אם רוצה האחד להגביה על חשבונו יכול השני לעכב שלא יגביה יותר מד' אמות¹⁰.

⁷ שו"ע ונו"כ קנז י

⁸ ובמקום שאין היזק ראייה א"צ אפילו ד"א, אלא בהיכר שלא יעברו מזה לזה, ולא מצאתי שיעור לזה, ואפשר ששיעורו בעשרה טפחים כדי שיהא נתפס כגג, כמו גבי גינה. פתחי חושן חלק ז פרק ד הערה מה
⁹ שו"ע ונו"כ שם ט (אא"כ מנהג המדינה לבנות גבוה יותר ולא לעכב), שיכול לומר כיון שחצי המקום שלי אני רוצה להשתמש בו, ובדיעה שניה כתב שאין חבירו מעכב עליו, (ובשו"ע (סימן קנד סעיף כו) כתב שאינו יכול לעכב מפני טענת האפלה, ופירש הסמ"ע דאירי כשרוצה לבנות על חצי החלק שלו, ולכו"ע אינו מעכב מטעם השתמשות, וקמ"ל שגם מפני טענת האפלה אינו מעכב, וכ"כ הרמ"א (סימן קנז שם), ועי' קצה"ח (שם סק"י), חזו"א (ב"ב סימן א סק"ד).

¹⁰ וסיים השו"ע לדיעה שניה שרשאי להגביה ומשלם לחבירו מה שנפחת כתלו מפני כבדו, ובסימן קסד (סעיף ח) כתב המחבר לדיעה ראשונה שיכול כל אחד לבנות ולהגביה ולהכביד כמו שירצה ובלבד שלא יגביה כל כך שיתקלקל הבנין לפי ראות עיני הבקאים בבנין ובטור הביא דעת היש אומרים שאם רצה האחד להגביה יותר מד"א שהרשות בידו, שיד שניהם שווה בו, ובשם הרא"ש כתב שחבירו מעכב עליו לומר חצי מקום הכותל שלי ואני רוצה שתמעט האויר שלי, וכתב הב"ח שלדיעה ראשונה יכול האחד להגביה על כל אורך ורוחב הכותל, שיד שניהם שווה בכל הכותל, ובכל מקום שרוצה להשתמש ה"ז כמשתמש בשלו, כדין חצר שאין בו דין חלוקה ואין חלקו של אחד מהם ניכר, והרא"ש שחולק ס"ל דחצי רוחב הכותל שהוא לצד חצירו הוא שלו ואין לחבירו רשות להשתמש שם כלל, דהוי כמכיר חלקו, וכתב הקצה"ח (סק"ה) דודאי גם הרא"ש ס"ל דשותף יש לו מחצית בכל הכותל, אלא דס"ל להרא"ש דכיון שחצי המקום הוא שלו שלא בשותפות, ויש לו שם מתהום ארעא עד רום רקיעא, יכול לעכב מלהגביה על אויר מקומו, ועוד שגם הוא רוצה להשתמש על שלו, ואף אם יתן לו רשות להשתמש על הכותל שמגביה ה"ז בכלל שונא מתנות, מיהו בזה כתב הקצה"ח שמדברי הטור (סימן קעא) משמע דבכה"ג אינו בכלל שונא מתנות, כיון שנותן לו לטובתו (עי' פרק ו), אלא שהטעם הראשון מסתבר (לענ"ד צ"ע דבלאו טעמא דשונא מתנות יכול לומר אני רוצה להשתמש בכותל אלא בגובה ד"א ולא לעלות בסולם ולהשתמש).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

ועוד התבאר שם הגביה¹¹ האחד על חשבוננו יותר מד' אמות, ובנה השני בחצירו באופן שניכר שעומד להשתמש גם בגובה זה, מחייבים אותו לתת חלקו גם בהגבהה. ומיד כשגילה דעתו דניחא ליה מתחייב לשלם¹².

כיצד, בנה האחד הכותל שביניהם והגביהו עד עשר אמות, ובא חבירו ובנה כותל אחר כנגדו או בצידו והגביה אותו כותל האחר שש אמות, הרי ניכר שרוצה לעשות חדר או אכסדרה בין שני הכותלים¹³, ונמצא שנהנה בתוספת שהוסיף חבירו יתר על הארבע אמות עד שתי אמות יותר, אז מחייבין אותו לסייעו גם כן בתוספת כפי שבנה כנגדו באורך וברוחב¹⁴ עד שני אמות¹⁵.

ואם יש הוכחה שרוצה להוסיף עוד בכותלו, כגון שחפר בראשו מקום לראשי קורות, או שהניח קורה ארוכה בראש הכותל שדרך ליתן עליה ראשי הקורות, הרי גילה דעתו שרוצה לבנות עד כל גובה הכותל המבדיל, אז מגלגלין עליו הכל ומחייבין אותו לתת חלקו לכל השש אמות כולם שהוסיף חבירו על הארבע אמות, אף על פי שעדיין לא בנה כנגד כל הכותל, שהרי גלה דעתו שהוא רוצה בכל הגובה הזה.

כן הדין בארכו אם הניח אבן נכנס ואבן יוצא כדרך שעושין בבנין כשרוצין להוסיף עליו, חייב בכל התוספות שהוסיף חבירו, באורך אך אינו חייב בגובה¹⁶, והוא הדין אם היה לו כותל כבר ובנה בו דבר שניכר שחפץ במה שעשה חבירו. וכן כל שנהנה בבנין שבנה חבירו צריך לשלם לו מה שנהנה¹⁷.

¹¹ שו"ע ונו"כ שם י

¹² סמ"ע שם לד

¹³ כל הסעיף מיירי שניכר שרוצה לעשות תקרה ולסמכה על כותל חבירו, דאז הוי כגילוי דעת שרוצה לזכות בחצי כותל דבלא זה אסור להשתמש, אבל אם אין ניכר שרוצה לסמוך תקרה אינו צריך לשלם רק כפי מה שנהנה, דהיינו אם לא סמך נגדו רק כותל עצים אין צריך לשלם רק דמי עצים, וכן הדין בסומך כותלי ביתו להכותל של בית חבירו, וזה שסיים הרמ"א וכן אם נהנה בכניינו וכו'. נתיב"מ כה

¹⁴ שהרי נראה ממעשיו שרוצה באותן השתי אמות, אף על פי שעדיין לא נתן התקרה בכותלו לכותל החולקת בין שניהם, אבל אין מחייבין אותו יותר ממה שבנה כנגדו.

¹⁵ היינו דוקא כשיעור אורך הכותל שבנה כנגדו ולא יותר, דאם הכותל המפסקת ביניהן ארכו עשרים אמה וכותל שבנה כנגדו אין ארכו אלא י' אמות בגובה שש אמות, אינו מחויב ליתן חלק תוספות השני הכ' אמה, כי אם עד עשר אמות, וכן מפורש בטור. סמ"ע שם כד

¹⁶ סמ"ע שם כז

¹⁷ כתב המרדכי ריש ב"ב (ובהג"מ פ"ג מה' שכנים), אם בנה ראובן בית בצד בית שמעון, אם בנה כתלים ונהנה שמעון מכותל ראובן הרביעי, חייב שמעון ליתן חלקו, וכן אם הגביה ראובן את הכותל ושוב הגביה שמעון אצלו ונהנה בהגבהתו, אפילו לא נתן עליו תקרותיו וכו', וזה נהנה ומהנה הוא ולא זה נהנה וזה לא חסר, כדאיתא פ' כיצד הרגל אי למאן דאמר ביתא מייכתבא יתיב ואי למ"ד שאיה יוכת שער, ע"כ (לא הבנתי סיום דברי המרדכי, ובהג"מ ליתא, וגם בד"מ לא העתיקם). ולכאורה נראה דברישא איירי שהיה בית שמעון בנוי בלי כותל רביעי, ובא ראובן ובנה ביתו בד' כתלים והכותל האחד נעשה כותל רביעי לבית שמעון הקיים, וקמ"ל דחייב שמעון לתת חלקו, ובסיפא איירי שהגביה ראובן ואח"כ הגביה שמעון ונהנה מהגבהתו של

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וטב"ל 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

ג. בי כוי לא הוי חזקה ואף על גב דעבד ליה הימלטי דא"ל אמינא לכי פייסת לי לא ליתרע אשיתאי

כותל שהיא¹⁸ ידועה שהיתה של ראובן לבדו, והיו קורותיו של ראובן נעוצות בתוך הכותל מצידו של ראובן, ובצד שמעון יש מקומות חפורים שם להכנים בהם ראשי הקורות, שמעון אינו יכול לטעון שיש לו חזקה בכותל זה, והחפירות יוכיחו שהכנות לי בעת הבנין להניחם שם, שיוכל ראובן לטעון ולומר אני חפרתי מקומות אלו מצדך, כדי שיהיו מוכנים אם תקנה ממני או

ראובן, ובשלמא בסיפא אפשר להבין מקור החיוב משום דהוי כגלוי דעת, אבל בנדון דרישא שהנהנה אינו עושה שום מעשה של גלוי דעת, ורק המהנה עושה מעשה המהנה חבירו, למה יתחייב, וגם הרמ"א סתם והביא דעת המרדכי בסימן קנז סוף סעיף י' וז"ל, וכן אם נהנה בבנינו, אף על פי שלא עשה שום היכר שניחא ליה, חייב ליתן לו כפי מה שנהנה, ע"כ. וביש"ש פ' כיצד הרגל סימן מז נראה שהבין בדעת המרדכי דאירי שהנהנה בנה אח"כ ביתו, וכתב דס"ל כסברת התוס' בפ' כיצד הרגל ובפ' השותפין (עי' פרק ז' סעיף ט), דכל שגילה דעתו דניחא ליה בהוצאה חייב לשלם אף על פי שהוא בגדר זה נהנה וז"ל (וכן משמע שהבין בקצה"ח שם ס"ק יא). אבל כבר כתבתי שמדברי הרמ"א לא משמע כן, וכן לא הבנתי מה שציין הגר"א בהלכה זו דס"ל להמרדכי כתירוצ' שני שבתוס' ב"ב הנ"ל, דלכן חייב בסמך לו כותל משום שזה הנכיה הכותל כדי שלא יזיקנו בהיזק ראיה ומיקרי חסר, ומה דמיון הוא לנדון המרדכי שראובן בנה לו בית לעצמו, והרי ע"כ צריך לד' כתלים, ולא בשביל שמעון בנה הכתלים, א"כ אף על פי שנהנה שמעון, למה יתחייב, ובנה"מ כתב שגם בנדון המרדכי חסר מיקרי משום שחרוריתא דאשיתא, וצ"ע מאי שחרוריתא איכא בצד החיצון של הכותל. ועפ"י האמור נלענ"ד שהבונה הדר מתחת למרפסת של חבירו, ונמצא שהמרפסת היא נג' לחדר שלו, עפ"י פשטות דברי הפוסקים חייב לשלם לו כפי מה שנהנה, וכאן יש גם גלוי דעת דניחא ליה בהוצאה, ואפילו בנה חדר בלי קירוי (או קירוי דק) ובא זה שעליו ובנה מפרסת וקירה את החדר, לכאורה לפי דברי המרדכי והרמ"א יכול לתבוע מהשכן שלמטה כפי מה שהנהנה, אמנם לפי דברי היש"ש אינו יכול לתבוע ממנו, ואפשר שאף בנדון הראשון אינו יכול לתבוע, מאחר שזה בנה לצרכו לבד, ה"ז בכלל זה נהנה וזה לא חסר, ולא אמרינן שמשום גלוי דעת דניחא ליה בהוצאה יתחייב. וכן מי שבנה מרפסת עם תקרה, והשכן שלמעלה פתח פתח לתקרה זו ובנה מעליה מרפסת, וגנו של השכן שלמטה הוא רצפה לשכן העליון, דנראה שדומה לדלעיל, אא"כ בנה תקרה חזקה יותר כדי שיוכל העליון להשתמש בה כרצפה, שלכו"ע חייב לשלם לו, ובשו"ת מבי"ט בשניות ח"ב סי' לח כתב שהבונה עליה על גנו ובא שכנו שהוא שותף בכותל המשותף שלמטה, ובנה גם הוא עליה ונמצא נהנה בכותל שבנה הראשון, משלם לו חצי ההוצאה, וכתב שכן דנים בצפת בכל יום, ושם איירי בשותף, ואפשר שלכן חייב בחצי ההוצאה, אבל כשאינו שותף אינו חייב אלא מה שנהנה. ונראה במי שבנה בתוך ביתו, או שבנה בית סמוך לכותל חבירו, ונמצא חבירו נהנה מקור וחום בבנינו, אין לחייבו, כיון שעשה לצורך עצמו, ואפשר שאף אם נתכוין להשביח גם לחבירו אינו יכול לחייבו, וכמ"ש להלן הערה נו דכל שעושה לצורך עצמו אין לו דין יורד, ויש לעיין בזה, מיהו אם גילה דעתו דניחא ליה יתכן שיש מקום לחייבו, ועי' מ"ש שם.

¹⁸ שו"ע ונו"כ קנז יט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

תבקש ממני שאמחול לך, לתת שם קורות שתכנים הקורות בלא חפירה בכותל¹⁹, כדי שלא יתמוטט הכותל מחמת החפירה ותתקלקל.

ד. אחזיק להורדי אחזיק לכשורי לכשורי אחזיק להורדי

אם היה הכותל²⁰ של אחד מהם, יכול בעל הכותל לעכב על שכנו מלהכניס שם קורות, בכותל²¹ שהיא ידוע שהיא של ראובן לבדו, אם חפר בה שמעון והכניס בה קורה אחת ושתק ראובן ולא מיחה בו, החזיק שמעון במקום קורה זו²² אפילו שלא החזיק בה ג' שנים²³.

¹⁹ נמצינו למדין לפי זה שלשה חלוקים, כותל של ארבע אמות אפילו ידוע שאחד מהם בנאו נאמן חבירו לומר פרעתיק הואיל וברין חייב לשלמו, והוא מה שפסק מר"ן בסימן קנ"ז ס"ח, ובגובה שלמעלה מארבע אמות יש חלוק, אם אין ידוע מי בנאו, אפילו מודה האחד לחבירו שהוא בנאו עם כל זה נאמן לומר פרעתיק במינו שאנחנו שנינו בנינו אותו, והוא מה שפסק מר"ן שם בסימן קנ"ז סעיף י"ב, והיכא שידוע שאחד מהם בנאו, על הגובה שלמעלה מארבע אמות אין חבירו נאמן לומר פרעו אפילו היה בו איזה סימן, כגון ראשי קורות חפורים, והוא דינא דידן דסימן קנ"ג סעיף י"ט. פעמוני זהב שם

²⁰ שו"ע ונו"כ שם מו

²¹ שו"ע ונו"כ שם מז

²² מ"ש בחו"מ קנג אודות חזקה לקורה על כותל חברו לא שייך כן רק בקורה שהיא בשביל תקרה. וכ"ש קורה שבשביל צנור שפשיטא שאין חזקה להוסיף כל דהיא מכפי מה שהיא וגם צנור של מעבר מים לרחיים או לעשיית י"ש. בסף הקדשים שם.

²³ בסימן קנ"ה סעיף ל"ה הכריע מור"ם כדעת הרמב"ם דאין צריך ג' שנים. ולאו הכרעה כללית היא, דנראה לחלק ולומר דדוקא דהמזיק עושה הדבר בשלו ואינו נהנה בשל חבירו כלום, אלא שהחזיק משום שחבירו ניזק על ידו, בהן הכריע שאין צריך להחזיק ג' שנים, משא"כ בחזקת זיו או מוחילה או שהעמיד סולם בחצר חבירו או נעץ קורות בכותל של חבירו, דבכל אלו בא להשתמש בשל חבירו, וכן פתיחת חלון דנהנה מאור אויר של חבירו, וכל שכן היכא דמזיק בראייתו, אף שהנאונים והרמב"ם [שם] ס"ל דגם בכל אלו אין צריך חזקה ג' שנים כיון דאינם מזיקים בגופו של קרקע, והמחבר סתם בכל המקומות הנ"ל כוונתו, מכל מקום מור"ם נסתפק בהני כיון דר"ת ורבינו יונה והרא"ש ויתר רבני צרפת ס"ל דגם בכל הני בעינן ג' שנים ומענה. ואדרבה על פי טעם זה היה נ"ל להכריע איפכא, דבכל הנ"ל בעינן ג' שנים ומענה, אלא מפני שלא שייך מוציא מחבירו בתשמישין הנ"ל כמו ששייך איפכא כשבא להרחיק את זה משלו, לכן נסתפק מור"ם ולא הכריע באלו. מיהו בסימן קנ"ד סוף סעיף ז' גבי פתיחת חלון, אחר שכתב הפלוגתא כתב ז"ל, ועיין לקמן סימן קנ"ה סעיף ל"ה, עכ"ל. נראה קצת דגם שם דעתו נוטה להכריע דאין צריך ג' שנים, והיינו טעמא, כיון דפתח בשלו אלא שנהנה מאויר חצירו הבא ממילא, משום הכי מיקרי חבירו הבא לבנות נגדו לסתמו קצת מוציא ממנו, משא"כ גבי הוצאות זיו ומוחילה ששם משתמש בשל חבירו בפועל. וזה אינו, ובעיר שושן כתב בסימן קנ"ה סעיף ל"ה על הכרעת מור"ם הנ"ל הטעם, משום דמסתמא אין אדם רואה לחבירו שעושה דברים כאלו ושותק, עכ"ל. וזהו כלשון הרמב"ם [פ"ז משכנים ה"ז] שכ"כ בכל דינים הנ"ל, ומשמע דס"ל דמור"ם הכריע כן בכל הדינים הנ"ל. ולעד"נ דזה אינו אלא כמו שכתבתי ודוק. סמ"ע שם לב. והמ"ז בסימן קנ"ה [סעיף ל"ה ד"ה עוד שם בהגה] כתב דדעת הרב להכריע כהרמב"ם בכל מקום רק שנמר לבסוף.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

אפילו אם היתה קטנה ורצה שמעון להחליפה בקורה גדולה ועבה מחליף²⁴, ואף על פי שבודאי מכביד על הכותל יותר ממה שהיה מכביד כבר, בכל מה שתוכל הכותל לסבול כפי המנהג, לא אמרינן הרי לא החזיק בכותל זה אלא למושא קל ועתה רוצה לבנות משא כבד, אלא קונה סתם²⁵ כפי כח חזק החומה ומנהגה²⁶ אם לא שזה מביא ראיה שהתנו מתחלה.

ואם טוען²⁷ שקנה ממנו זכות להכניס קורה, וכן לדעת הפוסקים שכל חזקת תשמישין הוא בג' שנים וטענה, והחזיק בקורה אחת יכול גם להוסיף עוד קורות בכותל²⁸.

מותר לשותף להכביד על הכותל המשותף, ובלבד שלא יתקלקל הכותל לפי דעת הבקיאים²⁹.

²⁴ בין לדעת הפוסקים דלאלתר הוי חזקה ובין לדעת הפוסקים שצריך חזקת ג' שנים וטענה, שמסתמא מחל או מכר לכל קורות, ומשמע שאפי' לדעת הפוסקים משום מחילה אפי' עומד וצווח שלא מחל על קורה כבידה אין שומעין לו. וקצת צ"ע בטעם הדבר, ומ"מ פשוט שיכול להתנות בתחלה בעדים או בשטר שאינו מוחל אלא לקורה כזו ולא לאחרת ולא לכבידה ממנה.

²⁵ ולא דמי למאי דאמרינן [סי' קסד סעיף ז] בשותפי בית זה בבית וזה בעליה, שהעליון הבא להכביד ממה שהיה כבר דאין שומעין לו, התם מיירי בשלקחו בית בנוי ועליה עליו או שירשוהו, שלא זכה העליון מתחלת מקחו אלא בסיכוך קל, אבל שנים שלקחו יחד ובנו זה בית וזה עליה אף על פי שמתחלה לא סכך אלא בשקמים אם בא אחר כך לסכך בארזים לא הפסיד דינו, כיון שיש לו רשות לבנות על הכותל, ואם בא אחר כך לסכך בארזים אין התהוות יכול למחות בידו אם לא התנו ביניהם מתחלה, הכי נמי בכותל שהחזיק כיון שיש לו רשות להניח קורה והוא הניח מתחלה קמן, נאמן למעון שקנהו סתם ויכול להחליפה אחר כך בעבה לבוש שם.

²⁶ דקים להו לחז"ל ומסתברא להו שכל מי שקונה מחבירו ליתן לו רשות שיבנה בכותלו אינה קונה לחצאין כמה יכבד עליה, אלא קונה סתם כפי כח חזק החומה ומנהגה, ומה שהקל עליה בשכבר משום שלא הוצרך אז יותר.

²⁷ שו"ע ונו"ב שם יח וסמ"ע שם

²⁸ ועי' ש"ע לענין אם ובאיזה אופן נעשה שותף גם בגוף הכותל והאבנים. אבל לדעת הפוסקים דלאלתר הוי חזקה בלא טענה, ומשום מחילה הוא, אם החזיק באחת אינו יכול להוסיף, ולא דמי למחליף קורה בכבידה ממנה. ומשמע מדברי הב"י שבשהחזיק בקורה ה"ה שאינו יכול להוציאה ולהכניסה במקום אחר. וכתב בנה"מ שה"ה שפמור מלשלם לבעל הכותל עבור התשמיש בכותלו, ולא דמי לעמד ניקף וגדר שחייב לשלם, כמבואר בסימן קנז, דשאני התם שלא היה יכול למחות בו כשגדר, משא"כ הכא שהיה יכול למחות בנעיצת הקורות, או לתבעו לשלם, וכיון ששתק ולא תבע אמרינן שמחל גם על התשלומין.

²⁹ שו"ע סימן קנד סעיף כו וסימן קנז סעיף ט וסימן קסד סעיף ח, לענין להגביה הכותל, ופירש הסמ"ע בסימן קנז שאינו יכול להגביה יותר מדאי שיש לחוש שתפול החומה פתאום, אבל אם אינו מגביה כ"כ מותר, ומ"מ כיון שמחמת כבידות הבנין מפסיד קצת צריך לשלם לו חזיקו, ובשו"ע סימן קסד סיים שיש אומרים שבמקום שמקפידים יכול לעכב, ונראה דהיינו דוקא לענין להגביה, אבל כשעושה בשלו ומכביד הכותל, לכו"ע אינו יכול לעכב, וכ"כ בשו"ת הר"א ששון סוף סימן פז. ועי' לעיל סעיף יז, ובסימן קנז סעיף יד כתב הרמ"א שאינו יכול להכביד על הכותל רק כפי המנהג. וכל זה בכותל משותף, או בית ועליה, שיש עכ"פ צד שעבור זה על זה, אבל על כותל חבירו שאין לו חלק בו, אינו יכול לעשות מעשה שיכביד עליו, אא"כ החזיק, ועי' שו"ת מהריט"ץ סימן קפט. ועי' נה"מ סימן קנז סק"י. כתב בכנה"ג בשם מהר"י אדרבי במי שיש לו חנות מתחת עליה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

ה. אחזיק לשפכי אחזיק לנטפי לנטפי אחזיק לשפכי ... אפי' צריפא דאורבני

החזיק³⁰ בצנור להעביר מימיו לחצר חבירו, אין חבירו יכול למחות ולסלקו³¹, משהחזיק בעל הגג בצנור על חצר חבירו, יכול לשנותו ממקום למקום או לקצרו וכן לשנות דרך שפיכת המים³², וכן מי שהחזיק³³ בחצר חבירו שיקבל מי גגו, יכול לשנותו מענין לענין באיזה צד שירצה, בין אם היו יורדין טיפין טיפין בלא צינור בכל אורך הגג ובא לשנותן שירדו דרך צינור למקום אחד, בין שהיו מקלחין דרך צינור למקום אחד ובא לשנותו שירדו בכל אורך הגג טיפין טיפין בלא צינור, אפילו אם הגג בענין שהטיפין תכופין זה על זה מאד שאין נח לשמש תחתיהן, אפילו הכי אינו יכול לעכב עליו, דלפעמים זה טוב לו ולפעמים זה טוב לו ואינו מרבה בניזקו בקרקעו בשינוי. אא"כ יש לו נזק ע"י השנוי, ויש אומרים³⁴ שאפילו מוסיף נזק קצת יכול לשנות, אולם אין בעל הגג יכול להאריך את הצנור לתוך אויר חצר חבירו³⁵.

של חבירו ורוצה לבנות סמוך לכותל העליה כדי להגן על חנותו מפני החמה ומפני הגשמים, יכול בעל העליה לעכב עליו.

³⁰ בשו"ע שם ו כתב דחזקה זו מהני בשתיקה, והרמ"א כתב שצריך ג"ש וטענה, ולשיטתם ³¹ בפעמו"ז ציין לדברי הוכל"א שדן אם חייב בעל הצנור להשתתף במה שנתקלקל החצר, וציין לכמה מקומות, ולא ראיתי דבריו, ולענ"ד נראה שאם הקלקול הוא מחמת המים העוברים מהגג מסתבר שבעל הצנור חייב שע"ד כן החזיק, ואם לאו, אם הקלקול מפריע ליציאת המים צריך להשתתף, אבל אם אינו מפריע למימיו למה יתחייב בעל הצנור. אף על פי שעתה סובל יותר מחמת מימיו של זה, מזלו גרם.

³² שהיו מנטפים מכמה מקומות ורצה לקבצם למקום אחד, וכן להיפך, וכן להגביר זרימת המים על שיפוע חזק יותר

³³ שו"ע ונו"כ שם י

³⁴ שו"ע שם בשם ויש מתירים, והוא דעת הטור בשם הרמ"ה והסכים עמו הטור, ופירש הב"ח שאף הרמ"ה לא התיר בנזק ממש, אלא שאין נוח לו כל כך, אבל בנזק ממש לכו"ע אסור, ונראה שאף אם נאמר כפירוש הב"ח לא התיר הרמ"ה אלא כשלבעל הגג יש תועלת בזה, אבל בלא זה ה"ז בכלל כופין על מדת סדום, דלמה יגרום אי נוחיות לשכנו כשאין לו שום תועלת.

³⁵ רמ"א שם שהרי יחזיק באורך זה, ושוב לא יוכל בעל החצר לבנות במקום הצנור ואז יוכל בעל הגג גם לעכב עליו מלחזור ולקצרו בקפידא כל שהוא,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

ואפילו לבנות על גגו כמין צריף, שהוא משופע הרבה שהמים יורדין במהרה³⁶, עד שירדו המים במהרה לחצר חבירו בונה, בזה אין לבעל החצר היזק כ"כ, שהרי הוחזקו מימיו של זה לירד לחצר זה. אולם אין להגביה הצינור שזה מוסיף בהיזק הוא ואסור. וכן בכל מקום בעיניו שלא יוסיף בהיזק ע"פ שומת הבקיאים³⁷.

אין בעל החצר³⁸ יכול לתבוע מבעל הצנור שישנהו למקום אחר או להאריכו או לקצרו, אם יש לבעל הצנור שום קפידא³⁹ בזה, אבל אם רצה בעל החצר לבנות בחצירו מתחת הצנור, אין בעל הצנור יכול לעכב עליו, אא"כ יגיע לו נזק מכך⁴⁰.

אף כשהחזיק⁴¹ שמימיו ירדו לחצר חבירו, אינו יכול להוסיף יותר ממה שהחזיק⁴², ולכן אם החזיק למי גשמים אינו⁴³ יכול לשפוך שם מי כביסה, ואם החזיק למי כביסה אחת אינו יכול לשפוך יותר⁴⁴.

³⁶ לצריפי דאורבנא, פירש"י הוא בית המכוסה בענפי ערבה והיינו אורבנא, ומתוך שהטיפין סמוכין מאד אין בעל החצר יכול להשתמש תחתיהן. ואפ"ה ה"ל לבעל הגג חזקה. ועל דרך זו פירשו נמי הטור סעיף י"ח, אלא שלא כתב ואינו יכול לשמש תחתיהן, אלא ואינו נח לשמש תחתיהן. וכתב הטור סעיף ט"ז בשם הרמ"ה [פ"ג סי' רס"ז] דנלמד מזה דיש בידו להגביה הגג עם הצינור אעפ"י שקילוהו חזק יותר. אבל הרמב"ם נראה דלא פירש צריפי דאורבנא כפירוש רש"י והטור הנ"ל, ונראה שהוא פירש צריפי דאורבנא שהוא בנין מכוסה בשיפוע הרבה, ומחמת רוב השיפוע המים יורדין במהרה לחצר חבירו, ומזה אין לבעל החצר היזק כל כך כמו אם הגביה הגג עם הצינור, ומשו"ה ס"ל להמגיד משנה דאף דכתב הרמב"ם דיש לו חזקה ורשות לעשות צריף בשיפוע, מ"מ אין לו חזקה ורשות להגביה הגג מאשר היה בתחילה, וכמ"ש המחבר בסעיף שאחר זה, ומסיק המחבר שם וכתב דיש מתירין גם בזה, והיא דעת הרמ"ה הביאו הטור, והיינו טעמא משום דפירש צריפי דאורבנא בענין אחר וכמ"ש ודוק.

³⁷ סמ"ע ס"ק כד, נתיח"מ שם כ

³⁸ רמ"א שם ח

³⁹ כגון שאין המים מקלחים כבתחלה, שאם אין לו קפידא ה"ז בכלל כופין על מדת סדום, ומשמע שאפילו בקפידא בעלמא, שוב אין זה בכלל מדת סדום, וא"צ שיהא נזק ממש

⁴⁰ כגון שע"י הבנין יתיוז המים על הכותל של בעל הצנור ויתקלקל, יכול לעכב עליו,

⁴¹ רמ"א קנ"ג יב

⁴² בערוה"ש פירש שאינו יכול לשנות ממים למים שמי כביסה גרועים יותר ומקלקלין הקרקע

⁴³ רמ"א שם

⁴⁴ ויש לעיין בשמוסיף מי כביסה משום שנתרבו בני ביתו, שאפשר שכיון שהחזיק לשפוך כביסה לפי צרכו, גם זה כפי צרכו, וכן לענין חזקת דריסת רגל באופן שמועיל כמ"ש להלן סעיף כ"ד, אם החזיק לעבור פעם אחת ביום והוצרך לעבור כמה פעמים, או מחמת ריבוי בני ביתו, ועלה בדעתו לחלק, שאם היא חזקה מכח קנין, יש מקום לומר שע"ד כן נתן או מכר לו שיוכל להשתמש לפי צרכו, דומיא דמשכיר ביתו, שפשוט שאע"פ שנתרבו בני ביתו של שוכר אינו יכול לעכב עליו, משא"כ בחזקה שאין עמה טענה, אפשר שאין לו אלא מה שהחזיק ולא יותר מזה, וצ"ע. פתחי חושן חלק ו פרק טו הערה לג

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

החזיק⁴⁵ לשפוך מים ברשותו והמים נכנסים לביב העובר בחצר חבירו, יכול לשפוך שם מה שירצה.

דף ו:

ו. המשכיר בית לחבירו בבירה גדולה משתמש בזיזה ובכתליה עד ד' אמות ובעובי הכותל במקום שנהגו ... אפילו בתרביץ אפדני ... אפילו רחבה שאחורי הבתים

המשכיר בית⁴⁶ לחבירו בבירה גדולה, פירוש בית ארוך מאוד וחלוק בתוכו להרבה חדרים וקיטונות והשכיר לזה אחד מהם, בזמנים הקדמונים יש לו רשות להשתמש בכותל שחוז' לבית באורך הכותל ובזיוזין עד ארבע אמות אפילו שלא כנגד ביתו, וכן משתמש בגינה שבחצר⁴⁷ וברחבה שאחורי הבית, ובמקום שהוא משתמש בשלו על עובי הכותל, ישתמש גם השוכר על עובי הכותל כגון אם השכיר לו בה העלייה⁴⁸.

⁴⁵ רמ"א שם ופירש הסמ"ע שעיקר ההיתר הוא משום שברשותו הוא שופך, ולכן חזר הרמ"א וכתב ב' פעמים ששופך ברשותו ועכ"פ נראה שאם לא החזיק, אסור לשפוך מים לביוב של חבירו, וכן משמע מדברי הרשב"א שהביא הב"י (מהודש ב) בדין מי שהחזיק מי גנותיו לרה"ר שסיים דכ"ש שאין מקלחין לביב של בעלי בתים שמה יתקלקל הביב מרוב המים ויצופו וישטפו בתיהם, ומ"מ אם ברור שלא יגרם שום נזק, ה"ז בכלל מדת סדום.

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שיג א

⁴⁷ ומשמע מפירושם שלא התירו שימוש בגינה עצמה כי אם בכותליה ואבל ברחבה לא הזכיר כותל, ומשמע דסבירא ליה דגם ברחבה עצמה מותר לשמש, וצ"ע אם כן למה סתמו הפוסקים ולא כתבו כן. ובפרישה [סעיף א'] כתבתי לישב דברי הטור שהוא סמך אמ"ש אחר זה [סעיף ג'] שבמשכיר לו בית בחצר, דאין לו בחצר כי אם דריסת הרגל ולא שימוש בגוף החצר, וכמו שכתב בטור אחר דין זה, וכ"ש שאין לו שימוש בגינה עצמה שהוא מקום מוצנע ומיוחד מפי מהחצר. אבל דברי הרמב"ם והמחבר א"א לישב בזה, שהן לא כתבו כאן דין זה שבמשכיר לו בית בחצירו דאין לו בחצר כי אם דריסת הרגל. ונראה דהרמב"ם ס"ל דהגמרא התירה לשמש באויר החצר כמו ברחבה וכנ"ל, ואפשר שכן ג"כ דעת הטור שסתם ולא כתב כותל בגינה ודו"ק. סמ"ע שם א

⁴⁸ בשו"ת ראנ"ח (סימן מא) דן במי שהשכיר לחבירו בית וכל הנלוו אליו וגם מחסן שתחתיו, ולמעשה לא היה מחסן תחת בית זה כי אם תחת בית סמוך שגם הוא היה שייך למשכיר, והעלה שאין במשמעות שכירות זו מחסן שתחת בית סמוך, וגם אינו נכלל בלשון וכל הנלוו אליו, ואילו היה השוכר בא לחזור מחמת מום ומקח טעות, שהרי שכר בית עם מחסן ואין בו יכול לחזור, אלא שבגדון ידיה השתמש השוכר בבית שנה ומחצה, ולאחר שכבר נשתמש אינו יכול לחזור מחמת מקח טעות (כמבואר בסימן רל סעיף ג), ואין לחלק בין מקח ושכירות (עי' להלן הערה י), אלא שמצדד לומר שיתכן שלכן נשתמש מפני שלא הוצרך בינתיים למחסן, וסבור היה שיתן לו המחסן שבצדו. וכל זה כשבא לחזור, אבל כשאינו בא לחזור אלא שתובע מחסן, ודאי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

אולם כלל גדול בשכירות, שכל שלא התנו אחרת הולכים אחר מנהג המדינה⁴⁹, אבל לכתחלה רצוי לפרט כל מה שעלול לבא בתנאי השכירות, וכמו שכתב החפץ חיים⁵⁰ (באהבת חסד סוף חלק א), וז"ל:

כל אדם שמבקש לאדם אחר שיעשה לו איזה פעולה בשכר, יקצוב עמו המקח תחלה, דאם לא כן עלול מאד להיות גזלן ועושק שכר שכיר אם לא ירצה להיות ותרן גדול בממונו לצאת מן הספק, דהלא עפ"י רוב יצטרך האדם למאות פעולות בכל שנה, ומצוי מאד שאחר הפעולה יש ויכוח בין האומן והבעל הבית בענין תשלום השכר, ולכשיפרדו כל אחד חושב בנפשו שהוא נגזל מן השני אך שאינו רוצה לריב עמו, אבל אינו מוחל לו בלב שלם, ולפעמים יש גם מריבה ביניהם ומדינא הוא כמנהג המדינה, ואם יפחות לו פרוטה אחת מזה יקרא עבור זה מן התורה בשם גזלן ועושק שכר שכיר, ומי יוכל לידע מנהג המדינה בכל פעולה ופעולה לפי ענינה, ובעל כרחו אם ירצה לצאת ידי חובתו בלי פקפוק יהיה מוכרח תמיד ליתן להבעל מלאכה כפי מה שהוא רוצה, וזה גם כן קשה מאד, על כן הרוצה לצאת ידי שמים יקצוב עמו בתחלה ויצא מכל ספק וכו', ובפרט מי שהוא תלמיד חכם בודאי יעשה כן, דאי לאו הכי מצוי מאד חילול ה' על ידי זה שיאמר שהתלמיד חכם גזל אותו, ע"כ.

ז. האי כשורא דמטללתא ... בתר תלתין יומין הוי חזקה ואי סוכה דמצוה... בתר שבעה יומין הוי חזקה ואי חברה בטינא לאלתר הוי חזקה

שאינו יכול, כיון שלא היה תחת הבית ששכר, ואף לדברי הרמ"ה (טור סימן שיב) שהמשכיר בית סתם ונפל, אם היה למשכיר בשעת שכירות בית אחר שלא היה משועבד לאחר חייב ליתן לו אותו בית (עי' פרק ו), וא"כ ה"נ יתן לו בית אחר עם מחסן, היינו דוקא בבית סתם, אבל לא בבית זה, וה"נ כשאמר לו מחסן שתחת הבית ה"ז בבית זה, עיין שם. ויש לעיין אם עכ"פ יכול לנכות משכרו מה ששדה בית בלי מחסן פחות מבית עם מחסן, ולבאורה הוא בכלל אונאה ואין אונאה לקרקעות, אבל באמת אינו אלא כטעות במדה שאף בקרקע חוזר, ודומה למשכיר לחבירו שני בתים ואינו נותן לו אלא בית אחד, מיהו לפמ"ש הסמ"ע (סימן רלב סק"ב) גבי קרקע שאם אינו יכול להשלים המקח בטל, יש לעיין, ושוב הוי כדין מקח טעות. פתחי חושן חלק ד פרק א הערה א

⁴⁹ ראוי להביא כאן מדברי הרשד"ם (חו"מ סימן תלו) שאע"פ שהולכין אחר המנהג יותר מע"פ דין תורה, מ"מ צריך לידע קודם דין תורה ואח"כ לבקש המנהג, ⁵⁰ ואף על פי שדברי הח"ח נאמרו בעיקר בשכירות פועל, פשוט שבכל עניני שכירות יש לנהוג כן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

אם היה הכותל⁵¹ של אחד מהם, יכול בעל הכותל לעכב על שכנו מלהכניס שם קורות, ואם חפר והכניס בו קורה⁵² והחזיק אינו צריך לסלקו.

אם ניכר⁵³ בנעיצת הקורה שהוא לתשמיש עראי כגון שעשויה לצל, לאפוקי בקורה דלעיל שנעשה לסמוך עליה תקרה. אף לדעת האומרים שלא לתר הוי חזקה, אין לו חזקה עד שלשים יום שעד ל' יום אין אדם מקפיד בקורה, אא"כ חוברה בטיט וידע זה שחיברה בטיט, שהרי זו חזקה לאלתר. ואם עשאה לשם סוכת החג אין לו חזקה עד לאחר החג⁵⁴. ומסתבר שאינו חזקה אף לסוכת מצוה של שנה הבאה⁵⁵.

אף כשהחזיק בקורה שבכותל חבירו⁵⁶, אם נפל הכותל אף על פי שחזר בעל הכותל ובנאו, נתבטלה חזקתו, שלא החזיקו אלא בתשמיש הכותל ולא במקום הכותל,

⁵¹ שו"ע ונו"כ קנ"ג טו

⁵² שו"ע ונו"כ שם טז

⁵³ שו"ע ונו"כ שם יז

⁵⁴ וכתב הנ"י דבסוכת החג לא בעינן ל' יום, שלא עשאה אלא לשם מצוה ולא לשם צל, והיה לו למחות מיד אחרי החג. אבל בסמ"ע משמע שגם בסוכת החג יש להוסיף עד ל' יום, ועי' נה"מ חידושים, וכתב המאירי שאם עשאה שלשים יום קודם החג ומיד נכנסו ימי החג אין לו חזקה, שמשום מצוה מוחל לו עוד. ובערוה"ש כתב שגם לאחר החג אינו מחזיק עד ל' יום וימי החג בחשבון השלשים יום, אבל מדברי המאירי לא נראה כן. ועי' שו"ת מבי"ט ח"ג סי' קכ"ב ובאבן האזל פ"ז מה' שכנים.

⁵⁵ ונסתפקתי בסוכת החג, אם מהני החזקה עכ"פ לסוכת החג בשנה הבאה, והיינו אם ירצה להכניס שם קורות בשנה הבאה לשם סוכת החג, אם יכול זה לעכב עליו, כיון שעשה פעם אחת ולא מיחה, שמדברי הפוסקים נראה שיכול למחות בו לכתחלה אף בסוכת החג, אלא שאין שתיקתו מוכיחה שהסכים להשאירם שם, משום דסבר לשם מצוה הוא, וא"כ כיון ששתק והסכים שיקבע קורות לשם מצוה, הרי החזיק בקביעת קורות לשם מצוה, אבל מסברא נראה שכל שהוא דבר זמני אין כאן חזקה כלל, ולשנה הבאה אם ירצה יוכל לעכב עליו, ויש לעיין בהחזיק כמה שנים בסוכת החג אם שייך בזה חזקה. ועי' נראה דה"ה מי שהחזיק להוציא זיזים לשם סוכה ע"ג חצר חבירו או ע"ג חצר השותפין, יכולים בני החצר לעכב עליו לכשירצו, אא"כ עשה בנין קבוע או זיזים קבועים ולא מיחו בידו מלהוציאם מיד לאחר החג, הרי החזיק באותם זיזים לשם סוכה עכ"פ, ושוב אינם יכולים למחות בידו. אבל תשמיש קבוע נראה שאינו יכול לעשות על אותם זיזים. ועי' שו"ת משכנות ישראל סימן ח שדן במוציא מרפסת לרה"ר ועשה שם סוכה, ובא השכן שעליו ורוצה ג"כ להוציא מרפסת, וממילא לא יוכל התחתון לעשות סוכה, ונראה דס"ל לרה"ר אין לו חזקה ואינו יכול למחות על העליון, אבל אם הוציא לחצר השותפין מהני חזקה, עיין שם, ונראה דאף לרה"ר אם נבנה כך הבנין וקנה התחתון עם מרפסת לרה"ר, אין העליון יכול לבנות עליו ולמנוע ממנו האפשרות לעשות סוכה, דאדעתא דהכי קנו, וכ"ש כשהרשיון לבנין ניתן באופן זה דהוי כקנה משר העיר שיש אומרים שדומה לזוכה מן ההפקר ממש, ועי' פרק יד מדברי האחרונים. ונראה עוד שאם העליון רוצה לעשות סוכה באופן שיפריע לשכן שתחתיו, מהני חזקת התחתון, אבל לא מסתבר שבחזקה לסוכה יוכל למנוע מהעליון שימוש קבוע, וצ"ע. פתחי חושן חלק ו פרק טו הערה מז

⁵⁶ שו"ע ונו"כ שם כ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

וכשנפל הכותל בטל חזקתו⁵⁷, ולכן אף כשנחרוץ הכותל ורוצה בעל הקורה לחזקו, יכול בעל הכותל לעכב עליו⁵⁸.

ח. שני בתים בשני צדי רשות הרבים זה עושה מעקה לחצי גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו זה שלא כנגד זה ומעדיף ... אפילו רשות היחיד נמי

שני גגות⁵⁹ זה בצד זה ויש בהם תשמישי דירה כגון שקרקעיתם שוה ואינם משופעים כשאר גגין וגם מקורים⁶⁰, יש בהם היזק ראייה, אפילו בשני צידי רה"ר⁶¹, וצריך כל אחד לעשות מעקה גבוה ד' אמות בשפת חצי גגו, ומעדיף קצת, ואם רוצה⁶² אחד לעשות מחיצה על כל שפת הגג שלו ושחבירו יתן לו בהוצאה, או שחבירו יעשה והוא יתן ההוצאה, שומעין לו, שמרויחין שא"צ להעדיף וגם אין האחד יכול להסתכל כלל בשל חבירו, וסיים בשו"ע שאם המתין עד שעשה חבירו חצי הכותל ואומר לו הואיל והתחלת גמור ואתן לך חצי ההוצאה, אם אינו רוצה אינו יכול לכופו. וכשמחולקים באיזה

⁵⁷ , ואף לדעת הפוסקים שצריך ג' שנים וטענה שקנה ממנו, אמרינן שלא הקנה לו אלא תשמיש הכותל, וכתב הב"י בשם הרשב"א שכל שגוף הדבר שנשתעבד ישנו בעולם לא נסתלק השעבוד, ולכן מי שיש לו שעבוד על כותל חבירו לנעיצת קורה, אף על פי שנשררה הקורה לא נסתלק השיעבוד, שאין השיעבוד לאותה קורה אלא לנעיצת קורה, וכן לא נשתעבד החצר לשפיכת מים של אותו מרזב, אלא לשפיכת מים, וכן בחלון העשוי לאורה, אף על פי שנפל הכותל לא נסתלק השעבוד, שאין השעבוד לאותו חלון שבאותו כותל, אלא לחלון של אותו בית על אותו חצר, ע"כ.

⁵⁸ ובשו"ת תשורת ש"י ח"ב סימן לג מסתפק כשרוצה בעל הכותל לסתרו ולבנותו מחדש, אם יכול בעל הצנור לעכב עליו, ואם יש לו חזקה בכותל החדש, והוכיח מהא דמשכיר בית לחבירו שאין המשכיר רשאי לסתרו, וה"נ כיון שיש לו חזקה בכותל זה הו"ל כשואל עכ"פ, והרי גם בשואל אינו יכול, ועי' שו"ת חקרי לב חו"מ סימן צט.

⁵⁹ שו"ע ונו"כ קנט א

⁶⁰ ונראה שאם משמש לתלית כביסה הוי בכלל תשמיש דירה, אבל אם אין שום תשמיש קבוע, אלא שלפעמים עולים לשם תיקון, אינו בכלל תשמיש דירה.

⁶¹ אף על פי שבני רה"ר רואים אותו, יכול לומר אלו אין רואים אותו אלא ביום בעת שאעמוד על גג, אבל אתה רואה אותי תמיד (וכתב הסמ"ע דכ"ש כשהם סמוכין, או רה"י עובר ביניהם), והוסיף הרמ"א שאם הגג שפל (נמוך) עד שבני רה"ר רואין אותו כמי שעומד בגג, אין כאן היזק ראייה.

⁶² שו"ע ונו"כ שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

צד יבנה כל אחד יפילו גורל. ואם הגנות רחוקים הרבה שאף בחצי כותל והעדפה אין מסתלק היזק ראייה⁶³, צריך לבנות כל המעקה⁶⁴.

ט. גג הסמוך לחצר חבירו עושה לו מעקה גבוה ד' אמות

גג הסמוך לחצר חבירו, בעל הגג מזיק⁶⁵ בראייה לבעל החצר ואין בעל החצר מזיק לבעל הגג⁶⁶, ולכן מוטל על בעל הגג לעשות כל המחיצה אלא שבעל החצר משתתף בהוצאות המחיצה עד גובה⁶⁷ עשרה טפחים⁶⁸.

י. אבל בין גג לגג ... אינו זקוק לד"א אבל זקוק למחיצת עשרה ... לנתפס עליו ... במחיצת עשרה לא מצי משתמיט ליה

שני גגות זה בצד זה ולא היו בגגין תשמיש דירה⁶⁹, יש אומרים⁷⁰ שאין בהם היזק ראייה ואין צריך מחיצה בגובה ד' אמות, אבל צריכים לעשות מחיצה בגובה עשרה טפחים כדי שלא יוכל בקלות לעבור מנג לגג.

⁶³ שו"ע ונו"כ שם ד'

⁶⁴ שככל שהמרחק יותר אין העדפה מועילה שלא להסתכל. וכתב בשו"ע שם שאם יסכימו ביניהם שהאחד יבנה הכל ויקבל חצי ההוצאה מהשני הרי טוב, ואם לאו יפילו גורל מי יבנה הכל ויקח חצי ההוצאה מחבירו. וכתב בערוה"ש דה"ה אם אומר האחד אני אתן לך כך וכך חוץ מחצי ההוצאה ובנה אתה, או תן לי אתה סך זה ואבנה אני, שומעין לו.

⁶⁵ וכתב בשו"ע סעיף כד שאפי' גג משופע שאין עליו תשמיש קבוע צריך להשפילו ד' אמות.

⁶⁶ הב"י מפרש בדעת הרמב"ם דאירי בגג שאינו עשוי לדירה, אבל בגג העשוי לדירה הרי הוא כחצר ושניהם מזיקים זה לזה, אבל הסמ"ע כתב שאף גג העשוי לדירה אין תשמישו קבוע כל כך כבחצר. ולעולם בעל הגג הוא המזיק. ובקצה"ח וחידושי רעק"א הסכימו לדעת הב"י, עיין שם.

⁶⁷ שו"ע ונו"כ קס א'

⁶⁸ שלענין גובה ד' אמות מדין היזק ראייה בעל הגג הוא המזיק, אבל לענין גובה עשרה שבלא היזק ראייה צריכים לעשות משום נתפס כנגב כמו שנתבאר לעיל, גם בעל החצר משתתף בחצי ההוצאות. וכתבו בקצה"ח סק"ב ונה"מ סק"א שרק בהוצאות משתתף בעל החצר, אבל במקום הכותל אין בעל החצר משתתף, עיין שם במעמם.

⁶⁹ שו"ע ונו"כ שם ב'

⁷⁰ והוא שיטת הרמב"ם שמחלק בין גג העשוי לדירה לבין גג שאינו עשוי לדירה. ומה שצריך מחיצת עשרה הוא כדי שיהא נתפס כנגב אם יעבור, שבלא מחיצה יכול להשתמט ולומר שבטעות נכנס. ולא כתב בשו"ע מי צריך לעשות אותה מחיצה ומסתבר שגם זה צריכים שניהם לעשות, וצ"ע לסברת הרמב"ם כשיש הפסק אויר שאינו יכול להשתמט שבטעות נכנס למה לי מחיצה כלל, הרי בלא"ה נתפס כנגב. ועי' סמ"ע סק"ז ובסימן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

יא. אם היה חצרו למעלה מגגו של חבירו אין נזקקין לו ... אין נזקקין לד' אמות אבל נזקקין למחיצת עשרה

היה קרקע החצר גבוהה מן הגג יש אומרים⁷¹ שצריך בעל הגג לבנות מחיצה על שטח שלו עד לגובה ד' אמות מעל קרקעית החצר, ואפילו היה החצר גבוהה מן הגג ד' אמות, ויש אומרים⁷² שאינו צריך אלא לגובה ד' אמות מקרקעית הגג, ואם החצר גבוהה מן הגג ד' אמות א"צ מחיצה כלל.

יב. שתי חצרות זו למעלה מזו לא יאמר העליון הריני בונה מכנגדי ועולה אלא מסייע מלמטה ובונה ואם היתה חצרו למעלה מגגו של חבירו אינו זקוק לו

ק"ס סק"א. והרמ"א שם כתב שדוקא בסמוכין די במחיצת עשרה, אבל כשיש הפסק אויר ביניהם לעולם צריך מעקה בגובה ד' אמות, והוא כשיטת הרשב"ם ותוס', ומעמם שבסמוכין ירגיש כשחבירו יעלה על הגג, ולכן די במחיצת עשרה, אבל בהפסק אויר אינו מרגיש. וכתב הסמ"ע לדיעה זו שאין חילוק בין עשויין לדירה לבין אינם עשויים לדירה, שבכל גג יש תשמיש קצת והיוזק ראייה. וגם בעשויים לדירה וסמוכין די במחיצת עשרה, אבל הב"ח כתב שבעשויין לדירה אפילו בסמוכין צריך גובה ד' אמות, והש"ך הסכים לדעת הסמ"ע. כתב בנה"מ שלדעת הרמב"ם כשיש גג העשוי לדירה אצל גג שאינו עשוי לדירה דינו כגג הסמוך לחצר, וכמו שיתבאר להלן.

⁷¹ שו"ע ונו"כ שם בדיעה ראשונה, שלפעמים עומד בעל החצר בשפת חצרו ובעל הגג רואהו. ⁷² בדיעה שניה, והיא דעת הטור בשם הר"י הברצלוני. ובשו"ע לא הזכיר אלא שאם גבוה ד' אמות אינו צריך כלום. וכתב הפרישה דלשיטה זו ה"ה כשגבוהה ג' אמות די באמה אחת מעל קרקעית החצר, אף על פי שמסברא היה אפשר לחלק דשאני כשהחצר גבוהה ד' אמות ואין שם מחיצה אינו מתקרב לשפת החצר, משא"כ כשיש כבר מחיצה אמה מתקרב לשפת החצר, נראה מדברי הפרישה שאין לחלק בכך. ובכל אופן כיון שהמזיק כאן הוא בעל הגג וגם יש הפרש גובה לענין שיהא נתפס כנגב אין בעל החצר משתתף כלל בהוצאות. ומ"מ כתב בשו"ע סעיף ב' שאם הפרש הגובה הוא פחות מ' טפחים משתתף בעל החצר בהוצאות. ולדעת הרמב"ם אינו משתתף.

ופשוט לבו"ע שאם קרקע הגג גבוהה מקרקע החצר שבונה בעל הגג על גגו מחיצה גבוהה ד' אמות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

שתי חצרות⁷³ שהאחת גבוהה מהשנייה, צריכים לעשות המחיצה בגובה ד' אמות על מקום והוצאות של שניהם כיון ששניהם מוזיקים זה את זה. שהרי יש לשניהם היזק ראייה זה על זה.

לפיכך צריך העליון לסייע לתחתון לבנות למטה, והתחתון צריך גם כן לסייע לעליון עד שיהא גבוה ארבע אמות מקרקעית העליון ולמעלה ומכיון שצריכים להעמיד הקרקע על של שניהם, לפיכך יקציעו בעפר מקרקעית של העליונה שיעור עובי חצי הכותל ובנין הכותל על קרקעית שניהם, עד שיהא גבוה ארבע אמות מקרקע העליון ולמעלה. ויש אומרים⁷⁴ שאם החצר גבוה הרבה או שהתחתון אינו רחב להביט בו מרחוק, ואפשר שבמחיצה מועטת יסתלק היזק ראייה של התחתון על העליון, אז סגי במחיצה שיראה לבני אדם שאינו מוזיקו עוד בראיתו.

⁷³ שו"ע ונו"כ קס ג

⁷⁴ רמ"א שם גם הטור כתב כן בשם רבינו יונה [הובאו בציונים אות ה'] בדין זה דשתי חצירות. והא דלא כתבוהו בדין ג' וחצר הנ"ל, כתבתי בפרישה [סעיף ג'] ד"ל דשם רבינו יונה מודה דבעל הגג צריך לעשות ארבע אמות אף שהחצר גבוה ממנו הרבה והגג אינו רחב, מטעם דכיון דהבעל החצר אין שם מוזיק עליו לגבי בעל הגג, דאין שם תשמישו קבוע וכנ"ל [סק"ב], ואין עליו לעשות מחיצה ארבע אמות, משום הכי הצריכו לבעל הגג לעשותו בכל ענין, כיון דשם מוזיק עליו, משא"כ בשתי חצירות דכל אחד שם מוזיק עליו, ועל העליון חיוב על כל פנים לסלק היזקו בבנין ארבע אמות, משום הכי ס"ל לרבינו יונה ומור"ם שהביאו כאן דאין על התחתון לסייע לעליון אלא כפי שיעור שיראה לבני אדם שמגיע היזקו. ונראה דהיש מי שאומר כו' דכתב המחבר בסעיף א', והוא דעת ר"י אברצלוני דס"ל דאפילו בגג וחצר אם הגג נמוך ארבע אמות מהחצר א"צ לעשות כלום, אף על גב דשם גם בעל החצר אינו עושה כלום וכמ"ש, מכל שכן דס"ל כן כאן בשתי חצירות הסמוכות ואחת גבוהה ארבע אמות מהשנייה, דעל העליון לעשות גובה ארבע אמות וכמ"ש, דהתחתון א"צ לעשות כלום. והמחבר דלא כתב דעתו כאן, י"ל משום דאיירי באין החצר גבוה ארבע אמות מהגג, דאז כיון דעכ"פ על התחתון מוטל לבנות מלמטה למעלה והעליון סייע מלמטה, משום הכי מודה דצריך התחתון ג"כ לסייע לעליון לבנות למעלה. והא ראייה, דגם בסעיף א' לא כתב הפלוגתא ד"א כי אם כשגבוה החצר ארבע אמות מהגג, אבל שם ברישא באינו גבוה החצר מהגג ד' סתם וכתב דצריך התחתון לבנות מלמטה עד שיהיה המחיצה גבוה ארבע אמות מהחצר ולמעלה. ומור"ם דאיירי בגבוה הרבה לא כתב דעת אותו הי"א משום דפסק כהרא"ש [ב"ב פ"א סי' י"ז], הביאו הטור ברישא [סעיף ב'] בגג וחצר, גם בסיפא [סעיף ד'], בשתי חצירות, דאף שגבוה ארבע אמות חיישינן להיזק ראייה, ע"ש ודוק:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

